

## POSTANOWIENIE

3 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 3 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku B.Ż.

z udziałem W.E., M.Ś., J.S., A.H., W.W., E.S., K.E., B.K., M.O., E.E. i M.K.

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej A.H.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 16 marca 2023 r., II Ca 1618/22,

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. obciąża uczestnika A.H. na rzecz wnioskodawczyni B.Ż. i uczestniczki E.S. kosztami postępowania kasacyjnego, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

## UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze

publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej uczestnika A.H. od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 16 marca 2023 r. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji. Odnosząc się do sformułowanego zarzutu nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji (art. 379 pkt 4 k.p.c.) wskutek rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy w składzie jednego sędziego, w miejsce wymaganego składu trzech sędziów, co – w ocenie skarżącego – narusza art. 367 § 3 k.p.c. w związku z art. 15 zzs<sup>1</sup> ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) należy podnieść, że – zgodnie z art. 398<sup>13</sup> § 1 k.p.c. – Sąd Najwyższy w granicach zaskarżenia bierze pod uwagę z urzędu nieważność postępowania. W tym zakresie należy dostrzec, że Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz. 104) rozstrzygnął, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs<sup>1</sup> ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Sąd Najwyższy postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej i ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Biorąc pod uwagę, że uchwała ta obowiązuje od dnia jej podjęcia, a została podjęta po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, to nie można uznać,

że w postępowaniu przed sądem drugiej instancji wystąpiła nieważność postępowania.

Odnosnie natomiast do innej przesłanki przedsądu w postaci występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to należy dostrzec, że zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury Sądu Najwyższego przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej (por. postanowienia z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Istotność zagadnienia prawnego (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.) konkretyzuje się w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisów prawa, na których tle zagadnienie to wyłoniło się, oraz zaprezentowaniu argumentacji jurystycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15, nie publ.).

Skarżący w skardze podniósł jako istotne zagadnienie prawne potrzebę rozstrzygnięcia i wyjaśnienia kwestii sprowadzającej się do pytania:

„czy dokonując wykładni testamentu, szczegółową dyrektywę interpretacyjną zawartą w art. 961 k.c. należy stosować przed odwołaniem się do art. 948 k.c., czy dopiero po zastosowaniu ogólnej reguły wykładni przewidzianej w art. 948 k.c.?”

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wykładnia testamentu, którego dyspozycje nie zostały sformułowane jednoznacznie, dokonywana jest w pierwszej kolejności przy wykorzystaniu ogólnych reguł wywodzonych z art. 948 k.c., a więc z pierwszeństwem zastosowania interpretacji subiektywnej. Dopiero

gdy zawodzą te reguły, gdyż ich zastosowanie nie pozwala na ustalenie treści testamentu w sposób niewątpliwy, możliwe jest zastosowanie reguł konkretnych przewidzianych w art. 947 k.c., art. 961 k.c. W uchwale z 26 lutego 2021 r., III CZP 24/20 (OSNC 2021, Nr 9, poz. 59) Sąd Najwyższy stwierdził, że wykładni testamentu należy dokonywać z uwzględnieniem okoliczności jego sporządzenia, które mogą być ustalane z wykorzystaniem wszelkich środków dowodowych. Ostatnią wolę spadkodawcy wyrażoną w testamencie należy tłumaczyć w taki sposób, aby zapewnić w możliwie najpełniejszym stopniu realizację jego rozporządzenia; w sytuacji, gdy możliwe jest różne rozumienie postanowień testamentu konieczne jest przyjęcie takiej wykładni, która pozwala utrzymać rozporządzenie spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądną treść (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2022 r., I CSK 3657/22, nie publ.).

Odnosząc się do przedstawionego zagadnienia wprost należy przytoczyć stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CSK 524/09 (OSP 2012, nr 3, poz. 29), że między przepisami zawierającymi dyrektywy wykładni treści testamentu, jakimi są art. 948 i 962 k.c. nie zachodzi stosunek *lex generalis - lex specialis*, wskazujący na pierwszeństwo zastosowania, tylko są w nich zawarte reguły interpretacyjne, stosowane według kolejności: najpierw wykładnia jest dokonywana na gruncie reguły ogólnej (art. 948 k.c.), a dopiero gdy ona zawiedzie poszukuje się wykładni w regule konkretnej (art. 962 k.c.).

Przytoczone reguły wykładni należy stosować także do relacji między art. 948 k.c. i art. 961 k.c.

Z tych wszystkich względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 520 § 3 k.p.c., a także art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 398<sup>21</sup> k.p.c.

[SOP]

[r.g.]

